

Budsjettnotat fra Norsk Tjenestemannslag

Statsbudsjettet 2023

Driftskutt

Budsjettframlegget foreslår såkalte målrettede kutt i form av kutt i reiseutgifter og kutt i kostnader til arealer. Det er ikke realistisk å redusere utgifter til reiser i den størrelsesorden gitt at vi kommer ut av en pandemi hvor reiseaktiviteten av naturlige årsaker har vært lav. Selv om flere møter gjennomføres digitalt i dag enn før pandemien, må man fremdeles reise til møter. Kutt i utgifter til arealer gir et press på budsjettet som gir de ansatte dårligere arbeidslokaler som igjen svekker deres mulighet til å utføre jobben effektivt. Vi opplever disse kuttene som generelle kutt og ber om at komiteen innstiller på å fjerne dem.

Arbeids- og velferdsetaten

Det er positivt med satsning på unge og tettere oppfølging av unge arbeidsledige, men driftsbudsjettet til NAV er særdeles stramt.

Tolkeområdet

Regjeringens forslag om å øke bevilgningen til tolkeområdet (rett til tolkehjelp til hørselshemmede og tolke- og ledsagerhjelp for døvblinde) med 32 millioner kroner er etterlenget. Tolkeområdet dekkes dels av ansatte tolker i NAV Hjelpemidler og tilrettelegging og dels av frilanstolker. Utgifter til frilansetolkene dekkes over stønadsbudsjettet til NAV, med timesatser fastsatt av Arbeids- og sosialdepartementet. Som frilansere har man ikke samme rettigheter som fast ansatte, blant annet med hensyn til pensjonsrettigheter og ved sykdom. Praksisen med å dekke en stor andel av behovet med innleide fremstår som tvilsom, men er i stor grad begrunnet med at kostnadene dekkes på ulike budsjettposter. NTL mener dette må ryddes opp i, og økt bevilgning er et steg i riktig retning.

Arbeidsmarkedstiltak

Bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak, inkludert personellressurser ble redusert med 264 mill. kroner i revidert budsjett for 2022. Regjeringens forslag om en ytterligere reduksjon på 472 mill. kroner for 2023 (inkludert reduksjon i bevilgning knyttet til personellressurser) er dramatisk. Kuttet er kun begrunnet ut fra lavere arbeidsledighet, med reduksjon av ca. 1100 tiltaksplasser i snitt per måned. Når arbeidsledigheten er lav, er det ikke en automatikk i at behovet for tiltak blir mindre. Selv med lavere ledighet gjennomføres tiltak med liten grad av overskuddskapasitet. De som sliter med å komme seg i jobb når ledigheten er lav, trenger ekstra oppfølging over lengre tid. NAV har satset på kvalifisering og lønnstilskudd som er tiltak som virker godt, men som også er dyre tiltak. NTL frykter at kuttene i tiltaksbudsjettet vil gå ut over NAVs mulighet til å tilpasse tiltaksbruken til den enkeltes behov. Dette vil ramme en del av de som står lengst unna arbeidsmarkedet.

Det fins ingen offentlige virksomheter som har satt ut så stor andel av kjerneoppgavene sine til eksterne aktører som det NAV har med arbeidsmarkedstiltakene. En opptrapping av tiltak i egenregi er høyst påkrevet og vi ber om 100 millioner ekstra til dette i 2023, samt at det lages en opptrappingsplan. Videre må hele ordningen med arbeidsmarkedstiltak gjennomgås for å styrke NAVs mulighet til å tilpasse kjøp av tiltak til den enkeltes behov. Økt bevilgning til IPS på 17 millioner er et steg i riktig retning, men ikke nok til å dekke behovet.



Forsøk med arbeidsorientert uføretrygd

NTL ber om at komiteen innstiller på å ikke iverksette forsøket med arbeidsorientert uføretrygd. NTL advarer mot en videreutvikling av velferdspolitikken basert på å styrke arbeidsinsentivene i ordningene og gjøre dem mer utilgjengelige for de som trenger dem. Gitt at budsjettet i tillegg er såpass stramt vil den reelle muligheten til å følge opp denne gruppen være begrenset.

På prinsipielt grunnlag motsetter vi oss at lønn for arbeid skal avkortes til såkalt trygdejustert lønn.

Dagpenger

NTL ber komiteen innstille på at opptjeningstiden for dagpenger ikke avkortes til ett år. Den foreslåtte endringen vil medføre at mange får dårligere økonomi i en allerede presset økonomisk situasjon.

Arbeidstilsynet

Hurdalserklæringen varslet en styrking av tilsynet som gjennom mange år har fått ABE-kutt. NTL har i mange år etterlyst en forpliktende opptrappingsplan for tilsynet. Denne må iverksettes fra og med neste budsjettår. Økningen til a-krim er nødvendig, men er for beskjeden.

NTL er svært bekymret for samfunnsvirkningene av et arbeidsliv hvor virksomheter kan bryte arbeidsmiljølovgivningen, hvor sannsynligheten for å få tilsyn er lav eller ikke-eksisterende og oppdagelsesrisikoen er lav. Arbeidstilsynets kapasitet har blitt kraftig nedbygget og redusert gjennom de siste to regjeringsperiodene.

Arbeidstilsynet er en liten etat, sett opp mot ansvarsområdet, på i overkant av 700 ansatte. 400 av disse er ansatt i avdeling a-krim og avdeling tilsyn, som driver utadrettet virksomhet. Mange av disse er ledere og jurister, som ikke deltar i den utadrettede aktiviteten.

Tilsynet må oppbemannes med den kapasiteten som er forsvarlig med hensyn til opplæring og oppfølging av nye inspektører hvert år i flere påfølgende år fremover. Tilsynsavdelingen må innen 2024 minst opp på et inspektørnivå fra 2015 på 320 inspektører, i tillegg til ressursene i avdeling a-krim som bemanner a-krimsentre og tverretatlige samarbeid.

Det er videre behov for å styrke annen aktivitet i tilsynet. I handlingsplanen mot a-krim har Arbeidstilsynet en rolle i 16 av 35 punkter. Samtidig mottar tilsynet kritikk for å være lite synlige, ikke følger opp tips og for manglende kompetanse innen fagområder og enkeltbransjer. I tillegg får Arbeidstilsynet stadig flere oppgaver, senest knyttet til nye bestemmelser på innleie, og utvikling og drift av en godkjenningsordning for bemanning som krever styrking av Arbeidstilsynet sentralt, men med en usikker effekt på sikt.

Tilsynets håndheving har dreid mer i retning av overtredelsesgebyr fremfor anmeldelser. Stadig færre lovbrudd blir anmeldt. Anmeldelser bør prioriteres og koordineres med økte bevilgninger til håndtering av anmeldelsene hos politi og påtalemyndighet.

Dersom komiteen har spørsmål eller ønsker mer informasjon, ber vi om at dere tar kontakt med oss ved forbundssekretær Torstein Brechan, tb@ntl.no, telefon 949 70 794